

Staben

SOCIALTJÄNSTFÖRVALTNINGEN TJÄNSTEUTLÅTANDE
2005-09-07

SOCIALTJÄNSTNÄMNDEN
050920
DNR 105-566/2005

Handläggare: Katarina Munier
Tfn: 08/508 25 411

Till
Socialtjänstnämnden

Utredning av faderskap – förslag till reviderade riktlinjer 1 bilaga

Förslag till beslut

1. Socialtjänstnämnden godkänner förslaget till reviderade riktlinjer för utredning av faderskap.
2. Socialtjänstnämnden föreslår att kommunstyrelsen beslutar anta förslaget att gälla för socialtjänsten i Stockholm.

Dag Helin

Vera Josefsson

Bakgrund

Socialnämnden är skyldig att utreda och om möjligt fastställa vem som är far till de barn som har hemvist i Sverige och vars föräldrar inte är gifta med varandra. Socialnämnden ska också utreda faderskapet när modern är gift och den äkta mannens faderskap hävts av domstol eller ifrågasatts. Socialstyrelsen har för en tid sedan färdigställt föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens utredning och fastställande av faderskap (SOSFS 2004:16) och därtill, i februari 2005, publicerat handboken Att fastställa faderskap.

Ärendets beredning

Socialtjänstförvaltningens stab för utredning och projekt har (med anledning av Socialstyrelsens publikationer) omarbetat stadens riktlinjer för utredning av faderskap.

Förvaltningens förslag

Socialstyrelsens nya föreskrifter, allmänna råd och handbok kan i huvudsak ersätta stadens nu gällande riktlinjer för utredning av faderskap (uppdaterade 2003). Förslagen reviderade version innehåller förtydliganden vid handläggning av ärenden i Stockholms stad.

Bilaga 1

Riktlinjer för utredning av faderskap

Inledning

Socialstyrelsen har utarbetat föreskrifter och allmänna råd om ”Socialnämndens utredning och fastställande av faderskap” (SOSFS 2004:16). Socialstyrelsen har också utarbetat en handbok ”Att fastställa faderskap” som kompletterar föreskrifterna och de allmänna råden. Handboken är en omarbetning av Socialstyrelsens allmänna råd ”Att fastställa faderskap” från 1988. Handboken vänder sig till familjerättssekreterare, andra handläggare och beslutsfattare inom socialtjänsten. Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om socialnämndens utredning och fastställande av faderskap finns med som en bilaga i handboken. Publikationen kan laddas ner från Socialstyrelsens webbplats www.socialstyrelsen.se. Klicka vidare på Publicerat och följ instruktionerna.

I lagtexter och förarbeten till socialtjänstlagen och föräldrabalken används begreppet ”socialnämnd” som ansvarig myndighet. För Stockholms vidkommande gäller att socialnämnds uppgifter åligger stadsdelsnämnderna (sdn).

Reglerna om fastställande av faderskap återfinns främst i föräldrabalken (FB), särskilt kapitlen 1, 2, 3 och 20, i kungörelsen angående socialnämnds medverkan vid fastställande av faderskap m.m. och i lagen om blodundersökning. Faderskapsutredningar är i de flesta fall okomplicerade och kan göras med ett förenklat förfarande. Samtidigt kommer man in på känsliga och grundläggande existentiella frågor, som särskilt accentueras i mer komplicerade utredningar. Mitt i dessa svårhanterliga frågor står ett barn med egna rättigheter och intressen, som socialtjänsten är skyldig att tillgodose. Liksom i alla andra utredningar som rör barn ska principen om barnets bästa vara styrande och alla beslut som fattas ska vara det som är bäst för det enskilda barnet.

Utredningen

Stadsdelsnämnden är ansvarig för utredningar och godkännande av faderskapsbekräftelser samt för att föra barnets talan i rättegångar. Beslut fattas av den stadsdelsnämnd där barnet är folkbokfört. Folkbokföringen måste alltid noga kontrolleras innan utredning påbörjas. Har parterna vänt sig till fel stadsdel eller kommun ska de hänvisas till rätt myndighet.

Utredningen påbörjas så snart nämnden fått kännedom om ärendet och bör vara slutförd inom ett år från barnets födelse, om inte särskilda skäl finns (FB 2 kap 8 §). Utredningen ska bedrivas med takt och finkänslighet och med hänsyn till inblandade parter integritet. Huvudregeln i Stockholm är att utredaren kallar parterna till åtminstone ett personligt sammanträffande. Detta för att parterna ska kunna styrka sin identitet (legitimera sig) inför handläggaren och för att ge handläggaren bättre möjlighet att ge relevant information om vilka regler som gäller för fastställande av faderskap och den rättsliga, sociala,

psykologiska och medicinska betydelsen av ett fastställt faderskap. Ett personligt sammanträffande gör det också enklare för föräldrarna att ställa frågor. Undantag kan ske om det är fråga om sammanboende parter påföljande barn. Tolk ska användas om någon av parterna inte är svensktalande. Registrering och dokumentation sker i Paraplysystemet.

Den stadsdelsförvaltning som inlett utredningen ska slutföra utredningen även om barnet hinner flytta innan utredningen slutförts (FB 2 kap 3 §). Överflyttning av ärendet till barnets nya stadsdel eller kommun, får endast göras om det skulle underlätta utredningen avsevärt.

Sammanboende föräldrar

Om parterna uppger att de sammanbor och haft samlag med varandra under konceptionstiden samt är övertygade om att barnet är deras gemensamma barn, är dessa uppgifter troligtvis tillräckliga för att stadsdelsnämnden ska kunna anta att mannen är far till barnet. Utredningen dokumenteras i s.k. S-protokoll (finns i Paraplysystemet). Med sammanboende menas att parterna bor tillsammans när faderskapet fastställs. Om tvekan föreligger eller omständigheter kommer fram som ifrågasätter faderskapet, ska noggrannare utredning göras. I sådant fall ska s.k. MF-protokoll användas.

Ej sammanboende föräldrar

Om parterna inte är sambor ska utredningen göras i s.k. MF-protokoll, likaså om flera män är tänkbara. Parterna bör snarast möjligt kallas till ett samtal, gemensamt eller var för sig.

Om inte mannen avhörs efter kallelse skickas rekommenderat brev med mottagningsbevis. Bor mannen på annan ort kan biträde med utredningen rörande honom begäras hos socialtjänsten i hans hemkommun. På motsvarande sätt är stadsdelsnämnderna skyldiga att biträda andra kommuner i landet. Om en annan kommun begär stadsdelsnämndens biträde, ska ärendet behandlas snabbt.

När föräldrarna är gifta och faderskapet ifrågasätts

Om mannen i äktenskapet anser att han inte är biologisk far till barnet, kan han ansöka att stadsdelsnämnden utreder om någon annan är far till barnet (FB 2 kap 9 §). Vid en sådan begäran ska stadsdelsnämnden först göra en förhandsprövning av om det är lämpligt att inleda en faderskapsutredning eller inte. Stadsdelsnämndens skyldighet att inleda utredning är begränsad till fall då det har begärts av en vårdnadshavare eller av mannen i äktenskapet. En utomstående man som anser sig vara far till ett barn som fötts under ett äktenskap kan inte kräva utredning av faderskapet. Däremot kan han anmäla till stadsdelsnämnden att han anser sig vara far till barnet och en utredning kan då inledas även om vårdnadshavaren eller mannen i äktenskapet motsätter sig detta.

Om förhandsprövningen leder fram till att en utredning bör inledas, ska utredningen dokumenteras i ett s.k. Å-protokoll **och** ett protokoll S eller MF. Det går att häva faderskapspresumtionen för den äkta mannen, och

samtidigt fastställa att en annan man är far till barnet, utan rättegång, om det står fullständigt klart att modern, äkta mannen och den andra mannen lever och har förmåga att bedöma innebörden av sina uppgifter till utredningen och sina rättshandlingar. Detta sker då genom s.k. trepartsbekräftelse. Om det är tveksamt vem som är far, eller om en frivillig bekräftelse inte kan erhållas, avgörs frågan genom rättegång. Enligt föräldrabalken bör socialnämnden verka för att en blodundersökning görs på modern, barnet och den som kan vara far till barnet, om den presumtive fadern begär det eller om det finns anledning att anta modern haft sexuellt umgänge med fler än en man under konceptionstiden (FB 2 kap 6 §).

Beslut att inte inleda utredning måste fattas av stadsdelsnämnd och får inte delegeras till socialt utskott eller tjänsteman. Beslutet överklagas till länsstyrelsen.

Efterforskning

Handlingar rörande personer över 18 år förvaras vid Stockholms stadsarkiv och vuxna sökande hänvisas dit (tel. vx 508 28 300). Handlingar för yngre personer finns vid den stadsdelsförvaltning som barnets födelseort tillhörde.